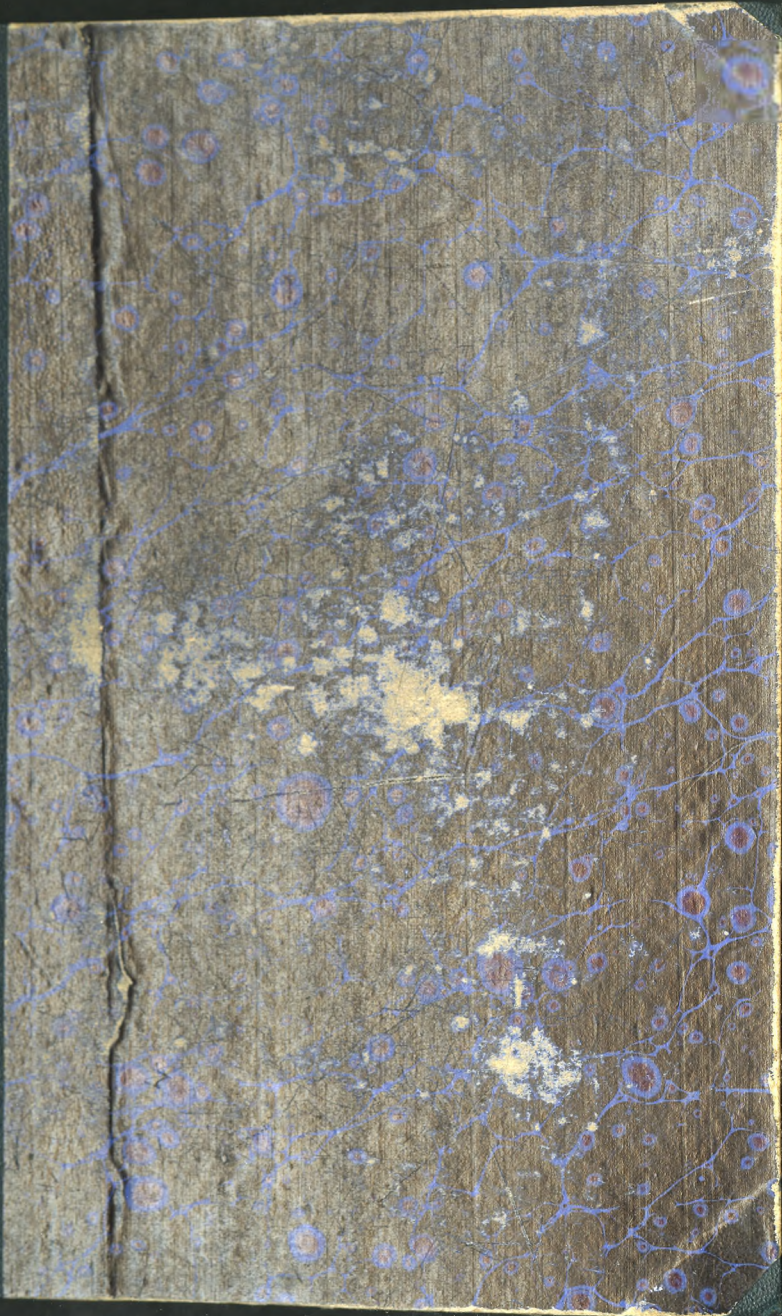

Politikai
röpiratok.

62.

62

477

BESZÁMOLÓ

KÖVETI JELENTÉSE

KARASSIAY ISTVÁNNAK,

*a békésmegyeri orosházi választó kerületben az 1872–75.
évi országgyűlésre megválasztva volt képviselőnek.*

7

6572 001 64961

BUDAPEST, 1875.

KERTÉSZ JÓZSEF KÖNYVNYOMDÁJÁBÓL.

D^e BALLAGI GÉZA.

Mélyen tisztelt Választóim!

A koronás királyunk Ő Felseje által 1872. évi sept. 1-ére összehívott országgyűlés f. évi május 24-én ünnepelesen berekesztetett. Ezzel egyelőre megszűntek az országgyűlési viták, melyek a különböző elvi irányzatú országos pártok részéről kezdetben mindjárt s folytatva, közben-közben elkeseredéssel bár, mindazonáltal csakis a haza java előmozdítása céljából, nemes hévvel, s legjobb meggyőződésből folytattattak. A nép képviselői azonban ezekben nem róvták még le mandátumokkal járó minden kötelességüket, mert háztűzhelyeikhez hozták magokkal annak érzetét, hogy számadással is tartoznak eljárásukról küldőiknek, kik bizodalomukkal megtisztelték. Én is, kit tisztelt választóim különös kegyessége a lefolyt országgyűlésen képviseltetésükkel megtisztelt, érzem abbéli feladatomat, s azt lerovandó, következőkben teszem országos képviselői jelentésemet, és pedig kinyomatva azért, mert tisztelt választóim a választó kerület több községeiben lévén megoszolva, annak meghallására, a választó kerület székhelyén való tömeges összejövetelükre alig számolhatnék, holott így nyomtatványban szétterjesztve, arról értesülésüket sokkal biztosabban eszközölhetem.

Emlékezni fognak tisztelt választóim, hogy képviselőjökül történt megválasztatásom alkalmával kecségető reményeket táplálva néztünk a megnyitandó országgyűlés eleibe, és már magának a választásnak akkor ellenzéki szellemben sikerülhetett keresztülvitelében, körünkben legalább diadalát véltük aratni azon elveknek, melyekért akkoriban hevültünk és buzgólkodtunk.

A lefolyt országgyűlés azonban nem hozta meg minden várakozásaink gyümölcseit, nem különösen a közjogi kiegyezés megváltoztatását illetőleg; mert bár megtettünk az ellenzék részéről mindent, mit tenni lehetőségünkben állott, s hangoztattuk alkalmilag s gyakorta annak reánk nézve nyomasztó voltát; mindazonáltal hazánknek állami teljes önállóságát, úgy mint az az

1723., 1790. és 1848-ki törvények által biztosítva volt, vissza nem szerezhettük, hogy önálló magyar hadseregünk, önálló pénzügyünk legyen, ki nem vívhattuk, az ezek felett álló közös ministeriumot és delegationalis intézményt meg nem szüntethettük. Nem pedig azért, mert az ellenzék, mely az 1867-ki közjogi alapot hazánkra nézve jónak s üdvösnek nem tartotta, sem a választások alkalmával, sem pedig az országgyűlés alatt többségre nem vergődhetett, s belőle azon kérdéseket szőnyegre hozható kormány nem alakulhatott; míg ellenben a többség és abból időnként alakult kormány a közjogi kiegyezéshez rendetlen ragaszkodásában állami létünk és belhaladásunk egyedüli biztosítékát, ellenben annak bolygatásával csak újabb vizsályok előzúditását, s az eddigi vívmányoknak a bizonytalanság kockájára tevését látták. Míg végre az országos balközép tagjainál is, vezérük Tisza Kálmán által a közösügyi törvényeknek beható elemzése folytán, olyatén meggyőződés érlelődött túlsúlyra, miszerint az 1867. XXII. t. cikk módosítása ma még előtérbe nem léphet, égető kérdést nem képezhet, mert hiányzanak a kellékek arra, hogy még csak meg is lehessen indítani az a fölötti tárgyalásokat, nincs meg a többség a törvényhozás kebelében, de mert annyi szövevényes utakon keresztül kellene és kell annak idejében az újabb egyességet megkötni, hogy ezen időt közvetlen hitelünket és állami életünket érdeklő dolgoknak elhanyagolása mellett tétlenül bevárni, Magyarország anyagi helyzete sem engedné meg. Fel nem adva azonban elveit, le nem mondva végképen az arra való törekvésről, hogy rendkívüli eshetőségekre nem számítva, majdan hazánknak rendezett pénzügyekkel bíró consolidált állammá fejlesztésével, szövetségünk is annak idejében hazánk érdekében kedvezőbbben, sőt teljes függetlenítésünkkel oldassék meg.

Ezeket előbocsátván, áttérek már most az országgyűlés részletes eseményei előadására:

Mihelyest az országgyűlés tanácskozásai előbb a királyi trónbeszédre adandó válasz, s rövid időre reá az 1873-iki költségvetés tárgyalásával megkezdettek, a törvényhozás elé terjesztett hivatalos okmányokból meglepőleg értesült a képviselőház, hogy az állam kiadásai

az eddig folytatott átaljában czélszerűtlen, sőt itt-ott pazar gazdálkodás és sikertelen kormányzati rendszer következtében oly magasra lettek csigázva, hogy azt az ország meglevő jövedelemforrásaiból fedezni nem képes!

A választásokra gyakorolt kormányi befolyás miatt elkeseredett országgyűlési ellenzék, minden létező bajok bűnbakjául legfőbbképpen az akkori kormányelnököt jelölé, minélfogva mindent elkövetett arra, hogy őt s ha lehet, vele együtt az egész kormányt megbuktassa. E törekvésében az ellenzék annyiban czélt is ért, hogy a Deák-párt egy része, s magok ministertársai által cserben hagyatván, a kormányban válság állott elő, s a ministerium beadta lemondását.

Ámde a válság csak személyes természetű, s inkább csak a szinfalak mögötti harcz lévén, a változásnak mélyebbre ható következménye nem lett, mert a cabinet megbuktatása után a Deák-párt kebelében helyreállott a béke, előbbi tömörségében ismét a parlament többségét képezé, s így Ő Felsége a király nem tehetett mást, mint hogy tanácsosait ismét a parlament többségét képező pártból választá.

Az új kormány Szlavy József elnöksége alatt majdnem kivétel nélkül az előbbi tagokból alakult meg.

Azonban a kormánynak ily módon való átalakulása nem javította, de rosszabbá tette a helyzetet, mert a ministerium gróf Lónyai személyében elveszítvén államférfiai hivatással bíró legmunkásb és erélyesebb tagját, valóságos rendszernélküliség kapott a kormányzatban lábra, minek következtében a pénzügyi zavarok is oly mérvben szaporodtak és emelkedtek, hogy az ország a pénzügyi bukáshoz közeledett.

Az állam pénztárai üresek, jövedelemforrásai kimerültek voltak, s az ország hitele annyira aláásva, hogy a napi kiadások fedezésére szükséges pénzt az ország ingó értékeinek különböző intézeteknél elzalogosításával voltak képesek magas kamatok mellett beszerezni.

Ily körülmények között nyílt meg az 1873-ik év őszén az országgyűlés második ülősszaka.

Az 1874. évre beterjesztett költségvetés előirányzata

azt mutatta, hogy az állam kiadásai 42 millió forinttal meg fogják haladni annak bevételeit; ezen hiánynak fedezése, s az elzálogosítva volt értékek kiváltására az akkori pénzügyminister 76 és $\frac{1}{2}$ millió forintos kölcsönnek felvételét hozta javaslatba.

A beterjesztett javaslatból kitűnt, hogy azon 76 $\frac{1}{2}$ milliónyi kölcsönt a pénzügyér öt évi rövid visszafizetés feltétele mellett, magas kamatra, s az ország összes ingatlan javainak elzálogosításával képes csak megszerezni.

S az ország azon kényszerűségbe jött, hogy ha az államot a fizetési képtelenség veszélyének kitenni, s erkölcsi fennállását veszélyeztetni nem akarja, ezen terhes feltételeket is el kell fogadnia.

A pénzügyi zavarok mellett minden oldalról emelkedtek panaszok a közigazgatás hiányossága, az igazságszolgáltatás késedelmes és drága volta miatt.

Nem volt ismeretlen a törvényhozás előtt az sem, hogy a több évi rossz termés, mely az ország mezőgazdaságát sújtotta, másrészt e bajból természetszerűleg következő pangása az ipar és kereskedelemnek, a vasutak forgalmát tetemesen fogja csökkenteni, mi miatt, mint-hogy összes vasutaink állami költségen vagy állami kamatbiztosítás mellett építettek, a forgalom és bevételek csökkenése folytán nagyobb mértékben fogja igénybe venni az állampénztárt, mint ahogy az 14 millió frttal előirányozva volt. Előrelátható volt az is, hogy a mezei gazdaságot sújtott csapás, az ipar s kereskedelem pangása folytán a közjövödelmek sem fognak azon mérvben befolyjni, mint azok a költségvetésben előirányozva lettek.

Hogy tehát mindezen körülményeknél fogva a kölcsön veendő 76 és $\frac{1}{2}$ millió csak rövid ideig fogja az állampénztárnak hiányait pótolhatni, s legkésőbb a következő tavaszon már ismét meg fognak ujulni az államháztartásnak zavarai!

A helyzetnek ezen kietlen képe s a jövő vigasztalan kilátásai félreismerhetlenül mély benyomást gyakoroltak az ország sorsának intézésére hivatott törvényhozásra, és e benyomás alatt válság fejlődött ki, mely nem hagyott érintetlenül egyet sem azon politikai

pártok közül, melyek az országgyűlésen helyet foglaltak.

A többségnek egyes hazafias s a párt érdekeinél magasabb tekinteteket ismerő tagjai meggyőződtek arról, hogy a megkezdett ösvényen tovább nem haladhatnak, ha csak az országot a pénzügyi bukás örvényébe sodortatni nem akarják.

A kisebbség, vagyis az ellenzéknek különböző árnyalatai pedig arról, hogy azon eljárással, melyet eddig követett, az országgyűlési többséget megdönteni, s az államkormányzatot, hogy azt helyesebb, az ország érdekeinek megfelelő irányban vezesse — kezeibe venni nem képes.

Ezen érzelmek hatása alatt indultak meg a mozgalmak mindenütt és minden irányban, a pártok s azoknak egyes tagjai kisebb-nagyobb csoportulatokban tanácskozásokat tartottak az iránt, miként lehessen a káros és vizsás helyzetből kibontakozni. Egy 21 tagból állott bizottság is küldetett ki véleményadás végett, miként lehetne az ország pénzügyi zavarait megszüntetni; az be is adta véleményes jelentését, mely használatra a ministeriumnak adatott ki, mindamellett azonban pénzügyi javulásra való kilátás időjártával sem mutatkozott.

A Deák- vagy kormánypártban különösen keletkezett egy árnyalat, melynek tagjai minden alkalmat megragadtak annak kinyilatkoztatására, hogy ők a dolgok menetével, s az eddigi irányzattal megelégedve nincsenek, s hogy a baloldalhoz csatlakozásukat s illetőleg egy nagy és erős, törekvéseiben és céljaiban egységes szabadelvű pártnak alakulását, mely az állam bajainak elhárítását s a közjólét emelését tűzné feladatul, — csak a közjogi kérdésekben lényegesen eltérő nézete akadályozza.

Ily körülmények között tartotta meg az ellenzék nagyobb tömegét képező s Ghyczy és Tisza Kálmán vezetése alatt állott balközép nagy értekezletét, s tette közzé 1873. november 7-ki határozatát.

Ezen értekezletnek és határozatnak más célja nem volt, nem lehetett, mint hogy a baloldal programjának értelmezése körül felmerült kételyek eloszlásával, oly

módozat kerestessék, mely a parlamentnek elveire nézve eltérő, de szándékában hazafias s a dolgok jelen rendével elégségtelen elemeinek, a közügy javára való egyesítését lehetővé tegye!

Ezen értekezésben s az azt megelőző tanácskozá-sokban három egymástól eltérő nézet nyilvánult, az egyik, a balközép programjának igen tulzó, mondhatni a szélsőbal programjával azonos magyarázatot óhajtván adni, kinyilatkoztatni kívánta, hogy:

„Az ellenzék mindaddig nem fog kormányt vállalni, míg a koronától febtalmazást nem nyer arra, hogy belügyi programjának valósitásán kívül az 1867. XII-dik úgynevezett kiegyezési törvényt megváltoztat-hatja.“

Ezzel szemben Tisza Kálmán azon nézete állott, mely szerint különböző nagy és fontos kérdéseket fel-ölelő programnak egyszerre való keresztülvitele még soha sem sikerült s azért a balközép sem mondotta soha s nem is mondhatta azt, hogy ő csak azon esetben vállalja el a kormányt, ha minden óhajtásai teljesítettnek; s ennek alapján indítványozta az említett nov. 7-ki határozatot, melyben kimondatik, hogy a párt vegyes többséggel is kész kormányt vállalni, ha elveinek egy részét is érvényesítheti és annak szelleméről lényegesen eltérőleg működő kormánynak megbuktathatására nyílik kilátása.

Végre egy harmadik vélemény is nyilvánult, melyet Ghyczy Kálmán képviselt, — s ez az volt, hogyha belátjuk azt, hogy minden óhajtásainknak teljesülését egyszerre nem remélhetjük, körvonalozzuk nyíltan és világosan, hogy melyek azok, a melyeknek azonnali valósitását az adott körülmények között elhalasztani hajlandók vagyunk, mert csak így remélhető, hogy a kormány elégedetlenei attól elszakadni, s egy oly parlamenti többség alkotására egyesülni fognak, mely az ország bajait orvosolni, s a szükséges reformokat a kor kívánalmainak megfelelő szabad irányban keresztülvinni képes leend.

Igy alakultak magában a balközép pártban a három különböző vélemények, melyek három különböző pártra szakadást idéztek elő oly értelemben, hogy míg

az egyik árnyalat lényegében tért el az által, hogy a balközép programjának túlzott magyarázata által az ellenzéknek e nagy árnyalatát, a merev tagadás nem parlamentáris terére kárhoztatni, s a létező közjogi s nemzetközi viszonyok mellett az ország kormányzatára lehetetlenné tenni akarta, addig a másik két árnyalat az ügy érdemére nézve körülbelől egyetértett s csak eljárásuk tért el egymástól, t. i. egyik közülök kimondotta ugyan, hogy ők beérik egyelőre programjuk egy részének valószínűségével is, de akkor még nem adtak nyílt kifejezést annak, hogy az elhalasztható résznek a közjogi kérdést tartják, míg a másik ezt akkor már kimondotta.

A balközép párt kebelében illetéknéppen fogamzott nézeteltérések szülték annakutána azon pártárnyalatot, mely különválva középpárt czim alatt szervezkedett, míg a csak néhány taggal elszakadt kisebb árnyalat a függetlenségi, illetőleg 48-as párthoz csatlakozott, vagy mint hű balközépi, sőt egynémelyik csakis ön személyében, a többi pártárnyalatoktól elkülönített álláspontot foglalt el.

A középpártnak különváló szervezkedése ellenzéki szempontból ekkor még azért nem volt helyeselhető, mert midőn a jobboldalnál a megoszlás csilhatlan jelei már-már mutatkoztak, az ellenzék minden egyes tagjának kétszeres kötelessége lett volna inkább a balpárt tömör egységét meg nem zavarni, mint a közös ellenfélnek, a meggyengült jobboldalnak némi kezlet nyujtani.

A balközéppárt kebelében történt ez események időszakában, az országházi többség kebelében is volt tehát észlelhető bizonyos bomló irány, vezérük Deák Ferencznek, súlyos betegsége miatt a közügyektől elvonulásával különösen új alakulások jelenségei tűntek fel ottan is, és ez ingadozás közepette természetesen ingadozóvá vált magának a kormánynak állása is, mely csak egy, minden tekintetben továbbra is megbízható tömör pártra támaszkodva lehetett volna képes sikeres törvényhozási működésre, mely körülmény az akkori Szlávy-kormányt, egy azonos többségnek részére kieszközlésére tett kísérletek után, sem biztosíthatása tapasztalatában, csakhamar reábirta a lemondásra.

Szlávy-kormányt a Bittó-kormány váltotta fel, feladataul tűzvé ki megkísérlését legalább annak részbeni teljesítésének, mi az előbbi kormánynak nem sikerült. És valóban a kormányhatalmat kezeiben tartó többség minden eszközt mozgásba hozott, hogy pártjának szétbomlását megakadályozza, s miután sikerült neki Ghyczy Kálmánt a pénzügyi tárca vezetésére megnyerni, célját egyelőre el is érte.

Ghyczynek a kormányba lépésével az ellenzék egyik köztiszteletben álló befolyásos vezérének veszíté, s e veszteség feletti fájalmát a hazafias ellenzéknek csak azon tudat enyhíté, hogy benne az ország nyert egy tapasztalatokban gazdag, bölcs, lelkiismeretes és munkás tisztviselőt, ki ha a viszonyok és pártok viszás csoportosulása mellett nem is lesz képes oly eredményeket felmutatni, melyet tőle nagy multja, hazafias jó akarata és tehetségeinél fogva a közváarakozás remél; mindazonáltal előrelátása és rendszeres takarékosága által elejét veendi annak, hogy az eddigihez hasonló könnyelmű gazdálkodással az ország mélyebben ne sodortassék azon örvény felé, mely kimaradhatlan pénzügyi bukását eredményezné.

És valóban Ghyczy pénzügyér bölcseségének tulajdonítható, hogy midőn ez új miniszterium főállása ötödik hetében már az esemény előtt áll vala, hogy ha másként segíteni nem tud, be kell szüntetni az állam kötelezettségeinek teljesítését és kénytelen lesz az állam fizetéseképtelenségét kimondani; ez eshetőséget sok nehézségek leküzdése és nagy személyes felelősség vállalása mellett mindenek előtt és minden áron eltávolította és módról gondoskodott arra nézve, hogy ez eshetőség egyhamar legalább ne ismétlődhessék és ideje legyen az országnak arra, hogy pénzügyei végleges rendezéséről behatóan határozhasson és intézkedhessék.

Az országgyűlés 2-ik évszakában, az 1875-ik évi költségvetés előterjesztése után, a még rendelkezésre állott időben le nem tárgyalatathván, a kormány háromhavi mentesítvénnyel láttatott el. Mig végre a harmadik ülőszak beköszöntével megkezdődtek ama költségvetés feletti tárgyalások, s az arra vonatkozólag nyilvánult hatásteljes államférfúi nyilatkozatok, különösen báró

Senyeinek emlékezetes, Tisza Kálmánnak pedig f. é. feb. 3-án elmondott koralkotó beszédei, melyben ez utóbbinak kiválólag sikerült rámutatni országos zilált viszonyaink főokára és orvoslásának mindenki elveivel megférő módjára; — még inkább azon meggyőződésre terelték a parlamenti árnyalatok mindannyi rétegeit, hogy a kormányt akkor tartott férfiak, eddig gyakorolt és azon változást tenni meg sem kísérelt bel- és pénzügyi politikájuk mellett egy tömör parlamenti többségre egyáltalában nem számíthatnak, hogy a Bittó-Ghyczy-kormánynak is saját kebelében támadt fractiók miatt legközelebb buknia kell. Mi meg is történt, mert bár a kormány által beterjesztett 1875-ki költségvetés az általános tárgyalás alapjául roppant szótöbbséggel fogadtatott el s így pénzügyi politikája egyelőre igazoltatni látszott, mindazonáltal nem kecsegtethetvén magát a fedezet kérdésénél is hasonló diadalt arathatni, de még hozzájárulván egy újabb országos pártalakulásra kínálkozó alkalom, a két országos nagy pártnak egyesülésében rejlő magasabb politikai tekintetek, a pártok egyesülése lehetővé tételének előmozdítása tekintetéből tehát egyrészt és a változott politikai viszonyoknak engedve másrészt, a Bittó-kormány elég lovagias volt lemondását a koronának bejelenteni.

Az alkotmányosság és parlamentarismus hű öre a király azonban nem fogadta el egyelőre a kormány lemondását, hanem a történetek után Bittó miniszterelnököt tekintvén még mindig a bizalmi szavazat birtokosának, őt bizta meg, hozza tisztába, lehetséges és remélhető-e a két országos nagy pártnak egyetértésre jutása a főbb kérdésekben, s egy oly új és erős nagy párttöbbségnek alakítása, mely a belőle alkotandó kormánynak sikeres támogatására biztos kilátást nyujtana?

Ezen megbizás folytán meghívott pártférfiak között meg is történt megbeszélése azon égetőbb konkrét feladatoknak, és a miniszterelnök az eredményről a királynak meg is tette jelentését.

A korona megbizottjának Bittónak jelentéstétele után is folytattattak még a tekintélyesebb párttagok között a pártegyesülés miként lehető megoldhatása, mint a követendő kormánypolitika első tényezői megállapi-

tása tekintetébeni tárgyalások, sőt parlamenti egyes jelességek a király által külön kihallgatáson is fogadtattak.

Végre háromheti vajudás után az előbbeni többség szabadelvű elemeinek a balközéphez csatlakozása mellett, az óhajtott egyesülési pártalakulás „Szabadelvű párt” czime alatt megtörtént, az abból kifolyó Wenckheim-Tisza-kormány márczius 2-án megalakult, és a következő napon tartott országos ülésben jelezte általánosságban elfoglalandó álláspontját, melynek pontozatai következőkben vonathatnak össze: Megkísérteni az államháztartási fedezet hiányát a megtakarítások, helyes gazdálkodás és üdvös reformok politikája által, mely a magyar jegybank alapítására és a kereskedelmi szerződés átvizsgálásának megindítására támaszkodva, a több éveken át sokféle csapások által sujtott ország adófizető polgárait megkímélni a terhek nagyobbodásától. És ha a tapasztalás azt bizonyítaná, hogy a megtakarítások, közigazgatási és igazságügyi reformok, a bankalapítás és vámszerződés megváltoztatása nem elégségesek az egyensúly helyreállítására, csak akkor hozni meg az állam érdekeinek és hitelének fentartására a további áldozatokat.

Világos tehát, hogy az előbbeniénél ezen egyesülési kormánynak üdvösebb az elfoglalt álláspontja, mert ama, mielőtt a megtakarításokat egész teljességökben életbe léptetni megkísérlette volna, csak nagyobb terhek rovásával vélte a hiányt fedezni, míg ez a megkísérlések nem sikerülése után, de nem előbb kívánja az adózók áldozatkészségét igénybe venni.

A ház köztiszteltető elnökének Perczel Bélának az alakult új miniszteriumba léptével megürült házelnöki méltóságra közörműre Ghyczy Kálmán választatott meg, egy férfi, ki hét éven át bírta az ország köztiszteltetét, mint egy tekintélyes párt vezére, a kit még ellenfelei is tiszteltek, s a kinél emberebb ember ma aligha ül Európa parlamentjei elnöki székében.

Az imént jelzett új pártalakulás és kormány-politika, egyéni meggyőződésem szerint, balközépi szempontból is csak üdvözölhető volt, mert az eddig politikai elvi különbség miatt külön táborban egymás ellen küzdött

hazafias erők és tehetségek közös törekvésre egyesülése, tehát nemzeti fejlődésünkre eddigelé gátlólag hatott pártoskodás helyett a két országos nagy pártnak egy tömör testté olvadása által gyümölcsözőndőbb korszakra nyílt kilátás hazánk életében, egy új, parlamentaris életünk szabadelvű fejlődését biztosító helyzet vette kezdetét.

Ezért tehát a szabadelvű párthózi csatlakozásra akkor mindjárt magam személyében is egész készséggel járultam, meg lévén győződve, hogy az országos pártalakulási kérdésben illetén magam előzetes elhatározásával, egyszersmind tisztelt választóim nézetével találkozendók; a mint hogy megnyugtatómra nagy részben találkoztam is.

Ha tekintjük továbbá, hogy az új kormány elnökségét a rendi alkotmányosság ideje alatt már, a fényes aristocratia legnagyobb democratája, b. Wenckheim Béla foglalja el, ki bizonyára alkotmányos küzdelmei után nem elavult intézmények fentartásánál kíván megpihenni; többi tagjait pedig államférfiai magaslaton álló Tisza Kálmán, meg mindannyi hazafias és szabadelvű érzületükről ismeretes férfiak képezik, alapos reményünk lehet, hogy ezen kormány tetteiben is csakugyan szabadelvű lesz; közigazdszatunk, iparunk, kereskedelmünk fejlesztését, közigazdsatási és törvénykezési intézményeink javítását eszközölni, hogy ezen kormány, mely még az elődje által készített költségvetés alapján már több millió megtakarításokat volt képes javaslatba hozni, államháztartásunk egyensúlyba hozatalát saját 1876-ik évi költségvetése előterjesztésével már valószínűsítandja is.

Ezekben jelezvén az országgyűlés alatt történt fontosabb eseményeket, ezt követve előtűntetem háromévi munkássága eredményét, vagyis a hozott törvények sorozatát megjelölésével az évnek, melyben hozattak.

1872.

Törvénczikk. A magyar királyi honvédségi Ludovica-Academia föllállításáról.

— A magyar királyi honvédségi Ludovica-Academia épületének átalakítására, fölszerelésére és az in-

tézet 1872. évi fentartására pótlólag megajánlott összegek fedezéséről.

Törvényczikk. A honvédszászlóaljak szaporítása tárgyában.

- A kolozsvári magyar királyi tudomány-egyetem felállításáról és ideiglenes szervezéséről.
- A kolozsvári magyar királyi tudomány-egyetem felállítására, s annak 1872. évi fentartására megszavazott póthitelről.
- A hadsereg felszerelése céljából 1870-ben létesített előlegezési hitelművelet költségeinek fedezéséről.
- Az 1869. évi közösügyi költségekre a magyar korona országai által pótlólag fizetendő összeg fedezéséről.
- A közös hadügyminiszternek 1871-re engedélyezett 300,000 frtnyi póthitel Magyarországra eső részének fedezéséről.
- Az 1873-ik évi bécsi világkiállításra kiállítandó tárgyak ideiglenes oltalmáról.
- A hajóépítésre és felszerelésre szükséges tárgyak vámmentes behozataláról.
- Az „osztrák-magyar Lloyd“ gőzhajózási vállalattal a tengeri postaszolgálat ellátása iránt kötött szerződésről.
- A Győrtől Sopronon át Ebenfurt irányában az ország határáig vezetendő elsőrendű gőzmozdonyvasút kiépítéséről.
- A vojtek-német-bogsáni II. rendű vasút kiépítéséről.
- A sopron-pozsony-lundenburg-vágvölgyi elsőrendű mozdonyvasút kiépítéséről.
- A Portugalliával 1872. évi január 13-án kötött kereskedelmi és hajózási szerződésről.
- Az 1873. év első negyedében viselendő közterhekről és fedezendő államkiadásokról.
- 54.000,000 ezüst forint névértékű államkölcsön felvételéről.
- A magyar sorhadi csapatokhoz és a hadi tengerészethez 1873-ik évben kiállított ujoncz és pótartaléki jutalékok megajánlása tárgyában.

Törvényczikk. A magyar állam területén kiegészítendő lovas ezredek békeállományának fedezéséről.

- A magyar korona országaira eső hadjuttaléknak a határőrvidék egy része, nevezetesen a bánsági három ezred és a titeli zászlóalj területének polgárosítása folytán megállapításáról, illetőleg az 1872. III. törvényczikk módosításáról.
- Budapest fővárosi törvényhatóság alakításáról és rendezéséről.
- A budapesti kereskedelmi és váltótörvényszék birói személyzetének szaporításáról.
- A pénzügyekre vonatkozó jogi szabályok érvényben hagyásáról és a pénzügyi főtörvényszék megszüntetéséről.

1873.

Törvényczikk. A Németországgal 1872. évi május 7-én kötött posta-szerződésről.

- A kiszolgált altisztek alkalmazásáról.
- Ő felsége udvartartási költségeinek felemeléséről.
- Belgiummal a közönséges büntettek kölcsönös kiadatása iránt kelt államszerződés és pótegyezmény tárgyában.
- Az 1873-ik évi első negyedében viselendő közterhekről és fedezendő államkiadásokról szóló törvénynek april 30-kaig hatályban tartása iránt.
- A házadóról szóló 1868. XXII. t. cz. hatályának meghosszabbításáról és némely rendeleteinek módosításáról.
- A jövedelemadóról szóló 1868. évi XXVI. t. cz. hatályának meghosszabbításáról és némely rendeletének módosításáról.
- A személyes kereseti adóról szóló 1868. évi XXIV. és XXXIV. t. cz. hatályának meghosszabbításáról, és ez adóra vonatkozó némely szabályoknak módosításáról.
- A bélyeg s illetékek, valamint a díjak iránt fenálló szabályok hatályának meghosszabbításáról, és némely rendeletének módosításáról.
- Az ország sz. koronája egyik örének megválasztásáról.

- Törvényczikk.* Baja és Hód-Mező-Vásárhely városoknak törvényhatósági joggal való felruházásáról.
- A megyék, kerületek, vidékek és székek közigazgatási, árva- és gyámhatósági kiadásainak ideiglenes fedezéséről.
 - Az 1-ső Dunagőzhajózás által fizetendő adóról.
 - Az 1-ső dunagőzhajózási társulat jövedelem-biztosításának megszüntetéséről, és a pécs-mohácsi vasút visszaváltási határidejének megállapításáról.
 - A zalasdi jószág megvásárlásáról.
 - A földadóról, a cukoradóról, a bor- és húsfogyasztási adóról, és a dohány-jövedékről szóló t. czikkely hatályának meghosszabbításáról.
 - A Ferencz-csatorna kiépítése tárgyában törvénybe iktatott engedélyokmány módosításáról.
 - A tiszavidéki vasúttársasággal kötött szerződés becikkelyezéséről.
 - Montenegro fejedelmével kötött postaszerződésről.
 - A hadsereg és honvédség lősükséglet fedezéséről mozgósítás esetében.
 - Az 1873. évi állam költségvetésről.
 - A telepítvényekről.
 - A gácsországi vasút kiépítéséről szóló t. cz. és engedélyokmány némely határozatainak módosításáról.
 - A közmunka és közlekedési minister tárczája részére megszavazott, de kifizetés alá nem került összegnek az 1873-ik év folyamán leendő igénybe vétele iránt.
 - Montenegróval a közönséges büntettesek kölcsönös kiadása iránt megállapított egyezményről.
 - A magyar leszámítoló- és kereskedelmi bankról.
 - A bánági határőrvidék és a titeli zászlóalj polgárosításának törvénybe iktatásáról, és a polgárosítás folytán szükségessé vált más intézkedésekről.
 - A magyar korona országai közös törvényhozás alá tartozó viszonyoknak a polgárosított határőrvidéki részekben való rendezéséről.
 - A házközösségek rendezése tárgyában 1872. junius

9-én a bánsági határőrvidék és a titeli zászlóalj számára kibocsátott, s némely közigazgatási intézmény megváltoztatására czélzó királyi rendelet törvénybe iktatásáról.

Törvényczikk. A vakok buda-pesti intézetéről.

- Az 1868. XLI. t. cz. 14. §-ának módosításáról.
- Száz ötvenhárom millió o. é. ezüst frtig terjedő államkölcsönről.
- A Magyarország és Horvát-Szlavon- és Dalmátor-szágok között fenforgott közjogi kérdések kiegyenlítése iránt létrejött, az 1868. XXX. t. cz. által becikkelyezett egyezmény némely szakaszainak módosítása, illetőleg kiegészítéséről.
- Az 1874. évi államköltségvetésről.
- A honvédzászlóaljok szaporítása tárgyában.
- A magyar korona országaira eső hadjuttaléknak, a határőrvidék hátralevő részének, jelesen az 1., 2., 3., 4., 7., 8., 9., 10. és 11. számú határőrségi ezredek területének polgárosítása folytán való megállapításáról, illetőleg az 1872. évi XXXV. t. cz. módosításáról.
- A magyar sorhadi csapatokhoz és a hadi tengerészethez 1874. évben kiállítandó ujoncz és póttartaléki jutalékok megajánlása tárgyában.
- A pénzügyekre vonatkozó jogi szabályok érvényben hagyásáról.
- A gömöri iparvasutak költségtöbbletének fedezése iránt.

1874.

Törvényczikk. A magyar keleti vasut függő adósságainak rendezéséről.

- A Nagy-Britannia és Irhon egyesült királyságával 1873. évi deczember hó 3-án a közönséges büntettesek kölcsönös kiadatása iránt kötött államszerződés tárgyában.
- A pénzügyi m. kir. ministeriumot illető 1872-ki költségvetésből fennmaradt hitelmaradványoknak az 1873-ik évnek számlájára való igénybevétele, és az előre nem látott rendkívüli kiadások fede-

zésére az 1873-ik év folyamában felmerült póthitel tárgyában.

- Törvénczikk.* A gabonára és hüvelyes veteményekre rótt vámilletékek ideiglenes megszüntetése iránt.
- Az 1873. évi közösügyi költségekre a magyar korona országai által pótlólag fizetendő összeg fedezéséről.
 - Az 1873. évi közösügyi költségekre a magyar korona országai által pótlólag fizetendő összeg fedezéséről.
 - Az erdélyi katonai kórházak után az 1873. és 1874. évi bértöbbletek fedezésére szükséges póthiteltől.
 - A méter-mérték behozataláról.
 - Az 1872. VII. törvénczikk A) XX. és B) X. fejezetei némely czimei és rovatainál tett túlkiadások fedezéséről.
 - A magyar határörvidéki törvénykezés ujja szervezése folytán felmerült költségek fedezéséről.
 - A belvizek levezetése körüli eljárásról.
 - A Svéd- és Norvégországgal 1873. évi nov. 3-án kötött kereskedelmi és hajózási szerződésről.
 - Az Oroszországgal 1873. évi május hó 21. (9)-ik napján kötött postaszerződésről.
 - Az 1873. XXXIII. t.-cz. által megállapított 153 millió o. é. ezüst frt államkölcsön másik felének felvételéről.
 - Az 1871. XXXI. t.-cz. 24. §-ának módosításáról.
 - A váltóhamisítás esetében követendő eljárásról.
 - A főváros pesti része telekkönyveinek átalakításáról és kiegészítéséről.
 - A vaspályák által okozott halál vagy testi sértés iránti felelősségről.
 - A budapesti kereskedelmi és váltótörvényszék ülnökei számának szaporításáról.
 - A keleti marhavész elleni intézkedésekről.
 - A budapesti magyar kir. tud. egyetem számára építendő sebészeti kórodáról.
 - A hamis vagy vétkes gondatlanságból származott bukás esetében követendő eljárásról.
 - A nők teljeskorúságáról.

Törvényczikk. A birói gyakorlati vizsgálatról.

- Az országos statistikai ügynek szervezéséről.
- A törvényhatóságnak adandó inségi kölcsönre szükséges 500,000 frtnyi póthitelről.
- A román fejedelemséggel vasuti csatlakozások tárgyában 1874. évi május hó 31-én kötött egyezményről.
- A temesvár orsovai vasut kiépítéséről.
- A sopron—pozsony—lundenburg—vágvölgyi vasutról szóló engedély-okmány módosításáról és Nemsovától a Vlára-völgyben az ország határáig terjedő szárnyvonalának kiépítéséről.
- A Győrtől Sopronon át Ebenfurt irányában az ország határáig építendő vasut engedély-okmánya némely pontjainak módosításáról.
- A méter-mérték behozataláról szóló törvény keresztülvitele czéljából az 1874-re szükséges póthitelről.
- A Portugallal 1873. évi január 9-én kötött consulsági egyezményről.
- Az 1848. V. t.-cz. és az erdélyi II. t.-cz. módosításáról és kiegészítéséről.
- Az ügyvédi rendtartás tárgyában.
- A kir. közjegyzőkről.
- Az 1875. év első negyedében viselendő közterhekről és fedezendő államköltségekről.
- A földadóról, a házadóról, a jövedelemadóról, a személyes kereseti adóról, a bélyeg és illetékekről, a czukoradóról, a bor- és husfogyasztási adóról és a dohány-jövedékekről szóló törvényczikkek hatályának meghosszabbításáról.
- A közös államháztartás 1871. és 1872. évi zárszámadásaiban engedélyezett kiadási többletek Magyarországra eső részének fedezéséről.
- Az 1870. évi 42. t.-cz. 52. §-ának módosításáról.
- Az 1873. évi 39. t.-cz. hatályának meghosszabbítása iránt.
- Az 1871. 55. t.-cz. 29. §-ban meghatározott bélyeg- és illetékmentesség meghosszabbítása tárgyában.
- A megyék, kerületek, vidékek és székek 1875. évi közigazgatási, árva- és gyámhatósági kiadásainak fedezéséről.

Törvényczikk. A magyar sorhad-csapatokhoz és hadi tengerészethez 1875. évben kiállítandó ujoncz- és póttartaléki járulékok megajánlása tárgyában.

1875.

- Törvényczikk.* A bírósági végrehajtokról szóló 1871. 51. t.-cz. módosításáról.
- A bírósági kézbesítésekről.
 - Az adó szabályozásáról catasteri munkálat alapján.
 - A kormány felhatalmazványának 1875. évi april havára kiterjesztéséről.
 - Népoktatási nyilvános tanintézetek, s kisededővő intézetek tanítóinak s nevelőinek nyugdíjazásáról, valamint azok özvegyeinek s árváinak gyámolításáról.
 - A vasuti és gőzhajózási szállítás használatainak megadóztatásáról.
 - Külföldi dohányért fizetendő engedély-illeték megváltoztatásáról.
 - Fémjelzési törvény és szabályok módosításáról.
 - A budapesti áru- és érték-tőzsde, valamint a vidéki termény- és gabona-csarnokok választott bírósága előtt előforduló iratoktól és jogügyletektől, és ezen bíróságok ítéleteitől járó bélyegilletékek tárgyában.
 - 1874. XIV. t.-cz. alapján felvett államkölcsonról.
 - 1874. oct. 9-én kötött általános posta-egyleti szerződésről.
 - Cselédtartásért, teke-asztalokért, játék-helyiségért, kocsi és lótartásért fizetendő adóról.
 - Vadászatra használható fegyverek megadóztatásáról.
 - Bor- és hús-fogyasztási adóról.
 - Ház-adóról szóló 1868. XXII. t. cz. hatályának meghosszabbításáról és némely rendeleteinek módosításáról.
 - Bélyeg-illetéki kedvezményről a jótékony intézeteknél.
 - Tőke-, kamat- és járadék-adóról.
 - Nyilvános számadással tartozó vállalatok s üzletek adójáról.

Törvényczikk. 1874. 35. t. cz. 215. §-ának módosításáról.

- A bor- és húsfogyasztásra vonatkozó pót-adótörvény.
- A fogyasztási törvényre vonatkozólag a méterrendszer behozatala folytán szükségessé vált intézkedésről.
- A kereseti adóról.
- A bánya-adóról.
- Budapesti nemzeti színház homlokzatának és bérházának kiépítéséről és az arra szükséges 300,000 frtnyi törlesztési kölcsönnek, és a bérház 30 évig való adómentességének engedélyezéséről.
- Az erdélyi katonakórházakért 1875-ik évre fizetendő többletek fedezésére szükséges felhatalmazásról.
- Az első folyamodású királyi törvényszékek újabb szervezéséről.
- Az 1875. év első negyedében viselendő közterhekre és fedezendő állam-költségekre vonatkozó 1874. XXXVI. t. cz. hatályának 1875. évi május hó 31-ik napjáig kiterjesztéséről.
- Büntettesek kiadása iránt Oroszországgal kötött szerződésről.
- Az 1871. évi 18. t. cz. némely §-ának a szabad kir. városok és törvényhatósági joggal felruházott városokra kiterjesztéséről.
- A Varasd-szt.-györgyi és varasd-kőrösi erdők ideiglenes megadóztatásáról.
- Az 1875-ik évi államköltségvetésről.
- Az Arad-körösvölgyi II-od rendű vasút kiépítéséről.
- A tótmegyer-nagysurányi másodrendű vasút kiépítéséről.
- A Surány-nyitrai másodrendű vasút kiépítéséről.
- A magyar észak-keleti és nyiregyház-ungvári vasúttak függő ügyeinek rendezéséről.
- Az első magyar gácsországi vasút állami biztosítékának felemelése és az 1873-ik évi XIII. t. cz. 3-ik §-ának módosításáról.
- A vasúttak építéséből felmerült kártalanítási követelések kiegyenlítéséről, valamint az állami biztosítást élvező pályákon szükséges új beruházásokról.

Törvényczikk. A kereskedelmi törvényről.

- A sorkatonaságnak, tengerészetnek és honvédségnek természetben való tartásából keletkező teher arányosabb feloszthatása céljából a köztörvényhatóságok által kivethető pótdóról
- Az 1874. 35-ik t. cz. ármeneti intézkedései módosításáról.

Ez elősorolt törvények, ha anyagi és szellemi, mint belkormányzati továbbfejlődhetésünk minden követelményeit tökéletesen ki nem elégítik is, sőt nagy része államgépezetünknek kellő működésében megtarthatása céljából, csakis terheltetésünkkel járó állami bevételeink és kiadásaink szabályozása körül forog; tagadni még sem lehet, hogy azok között többek nagyfontosságuk, például:

A magyar királyi Ludovica-Academia felállításáról.

Ezen törvény rendelkezik, hogy az intézetben egyfelől önként jelentkező hadapródok, a honvédség kerekei részére alkalmas tisztekké képeztesenek, másfelől szolgálatban levő kitünő honvédtiszteknek alkalom nyujtassék a hadtudományokban, a magasabb fokú szolgálattételnél igényelt ágaiban magukat tovább képezhetni.

A kolozsvári magy. kir. tudomány-egyetem felállításáról.

E törvény annálfogva, hogy oly nagy területen, mint a minő Magyarország, egy egyetem a szükségletnek ma már meg nem felelhet, — tudományi és politikai szempontból mélyen érzett hiányt pótol.

Budapesti fővárosi hatóság alakításáról és rendezéséről.

E törvény, az ország köztörvényhatóságainak és községeinek már megtörtént rendezésével, eddig külön szervezettel birt Budapest fővárosoknak közóhajtás szerint egy nagy fővárossá rendezését eszközli.

Pénzügyi főtörvényszék megszüntetéséről.

Ezen törvény által egy felesleges, és minden elvi jogosultságot nélkülözött törvényszéktől az országnak megszabadítása, az állampénztárnál évi 26,835 ftnyi megtakarítást tesz.

A telepítvényesekről szóló törvény.

Ezen törvény megszünteti egyrészt a nem tisztázott birtokviszonyokat az országban, másfelől pedig in-

tézkedik, hogy községek egyes emberek tetszése szerint a föld színéről el ne pusztittassanak.

A bánsági határőrvidék és a titeli zászlóalj polgárosításáról.

Ezen törvény által a határőrvidék, mely századok óta katonai önkényuralomnak volt alávetve, visszaadatott a hazának és szabadságnak.

Vojtek-németboksányi vasút kiépítéséről.

Ezen pálya az államvasút-társulat bányáiban levő gazdag kincseknek gyors továbbszállítását eszközli, másod sorban pedig a hazai ipar és kereskedelem is sokat nyer általa, miután oly vidéken megy keresztül, hol gabona-termés üzetik, s honnan utak hiányában a gabona el nem szállítható.

Méter-mérték behozataláról.

Ezen törvényt a tudományos világtól már rég saját körében meghonosított súly és mérték-rendszernek, más polgárosult országok példájára hazánkban is meghonosítása, s a mértékekben egyenlőséget igénylő forgalmi és kereskedelmi tekintetek tették kívánatossá.

A belvizek levezetése körüli eljárásról.

Ezen törvény államgazdászati tekinteteknél fogva is felette fontos, mert az alföld rónáin megfeneklő, vagy felfakadó, mértföldekre is terjedő földterületeket állandóan vagy időszakonként elborító vizek, igen gyakran csupán érdek összeütközések miatt nem lévén levezethetők, ezen törvény megállapítja az eljárást, mely szerint olyatén belvizeknek mások károsítása nélküli levezetése, és annyi haszonvehetlenül hevert földnek a termelésnek megszerzése eszközölhető.

A vaspályák által okozott halál, vagy testi sértés iránti felelősségről.

A fenálló vasúti üzletszabályok, a vaspálya kártérítési kötelezettségét eddigelé csak a szállítás végett átvett áruk tárgyában szabályozván, ezen törvény a még fontosabb és nagyobb beszámítást igénylő esetekre, t. i. a vállalat mulasztásaiból személyeken ejtett sérelmek megtorlására vonatkozik.

A nők teljeskorúságáról.

Ezen törvény által régi jogszabályaink azon intéz-

kedése, mely szerint a hajadonok bármely életkort értek légyen is el. férjhezmenetelükig önjoguakká nem váltak, — mint a jelenkor igényeinek többé meg nem felelő, s társadalmi viszonyainkkal össze nem egyeztető, czélszerűen s a nélkül lett megváltoztatva, hogy ez által a magánjog-rendszerben hézag avagy zavar előidézettett volna.

Az összeférhetlenségről.

E törvény a törvényhozás erkölcsi érületének gyözelmét jelzi, mert egyrészt a végrehajtó hatalommal szemben független képviselőket biztosít, másrészt pedig gondoskodik arról, hogy ne lehessen képviselő olyan, kit törvényhozói tisztének pontos teljesítésében a közszolgálatból folyó köteleességek, vagy viszont a közszolgálat pontos ellátásában képviselői köteleességek gátolhatnak.

Közjegyzői és ügyvédi rendtartásról.

E két törvény sok zsarolástól és pertől szabadítja meg a szegény népet, valamint helyes alkalmazásuk és életképességüktől törvénykezési viszonyaink javulása is várható, de meg a bíróságok teendői kevesbitését, és a hagyatékok gyorsabb elintézését eszközlendik.

Az országos képviselő-választásról.

E törvény némi javulást tartalmaz ugyan a multakhoz képest; de egyszersmind sok részrehajló és zavaros választási alapot is nyújt a jövőnek. Nincsen a közszabadsággal egybehangzólag az általános választóképessegre alapítva; pedig vizásnak találom, hogy akkor, midőn a választói jog nincsen kötve bizonyos fokához az értelmiségnek, akkor egynémely, különben minden terhet viselő honpolgár attól megfosztassék. Előnye azonban van e törvénynek a vesztegetések megelőzését illetőleg, és hogy a felszólamlásoknál, mint részrehajlatlan bíró a királyi curia határoz.

Néptanítók nyugdíjazásáról, özvegyeik, árváik gyámolításáról.

Ezen törvény által addig is, mig kedvezőbb idők bekövetkeztével, a tanítói fizetések kellőleg javithatók lesznek, a törvényhozás sürgősen megtette azt, mi

az állam jelen nyomasztó anyagi állapotában megtehető volt, t. i. biztosított a néptanítóknak keresetképtelenné nyomorodásuk esetére annyi nyugdíjat, mennyi a legszigorúbb megélhetésre, s özvegyeiknek s árváiknak némi gyámolítására szükséges

Adószabályozásról, catasteri munkálat alapján.

Ezen fontos törvény által olyatén nagyobbyszerű földbecslési és felmérési munkálat végrehajtásáról történik intézkedés, mely által a földadó-alap igazságosabban lesz megállapítva, arányosabban mint eddig megterheltette, az adó alól eddig menekült, vagy az alá a többiekhez viszonyítva, nem kellő mértékben vont földeknek helyesebb arányban történendő megadóztatásával pedig, az állampénztár jövedelme tetemesen szaporítva.

A kereskedelmi törvény.

Ezen törvény által a részben hiányos, részben elavult kereskedelmi törvényeink, egy a mai kor és kereskedelem igényeinek megfelelő újabb rendszeres törvénynyel pótoltnak.

A sorkatonaságnak, tengerészetnek, és honvédségnek természetben való tartásából keletkező teher arányosabb feloszthatása céljából a köztörvényhatóságok által kivethető póadórol.

Ezen törvény által mód adatik kárpótlást nyújthatni a katonaságot tetteleg tartó községeknek, s így abbéli terhet részökre könnyebbé és elviselhetőbbé tenni, közvetve pedig a helyzetüknél fogva tetteleg katonát nem tartó községeket a teherviselésbe belevonni.

Az első folyamodásu kir. törvényszékek újabb szervezetéről.

Ezen törvény erejénél fogva a kormánynak a királyi törvényszékek számának leszállíthatására lett felhatalmazásával, tetemes megtakarításokra nyílik kilátás az állampénztár javára. Kevesebb számú törvényszékeket könnyebb lesz ellátni kitünő bírákkal, lehetséges leendő oly székhelyeken szervezni, melyek egyes nagyobb vidékek értelmiségének és forgalmának képezik központját.

A fentebb elősorolt törvényekben, mint tisztelt választóim is kétségen kívül felismerik, még igen sok fontos kérdések nem foglaltatnak, melyekben törvényt látni

mindnyájunk óhajtása ; p. o. a királyi kisebb haszonvételeknek, ezen a hűbériség még egyedül fenálló maradványának kisaajátítása ; büntető s polgári törvénykönyv létesítése ; a közmunka szabályozása ; állam s egyház közti viszony rendezése ; polgári házasság behozatala ; vallási felekezetek egyenjogosítása ; bank-kérdés megoldása, s több számos más olyan kérdések, melyek felett megindítottak ugyan már az előleges munkálati tárgyalások, azonban idő hiánya miatt már a napirendről elmaradván, azok felett üdvös törvényeket alkotni a jövő hongyülésnek leendő feladata.

A kormány előtt szinte nagy pénzügyi feladatok állanak, melyeket kell hogy addig megoldjon ; u. m. főgöben levő vasútügyeinket rendezni, vagyis a tartozásokat illetőleg a számtételt megtenni ; a vasut-csoportosításról gondoskodni ; a budapest-zimonyi vasut kiépítését biztosítani, a bánya-üzletek eladásáról, illetőleg kiadásáról, eshetőleg a leszámítoló bank felállításáról intézkedni, a bank- és vámkérdésben szükséges előintézkedéseket megtenni. A földadó-törvény végrehajtása, a törvény-székek kevesbitése, az új képviselő-választások előkészítése körüli eljárás is dolgait szaporitandja.

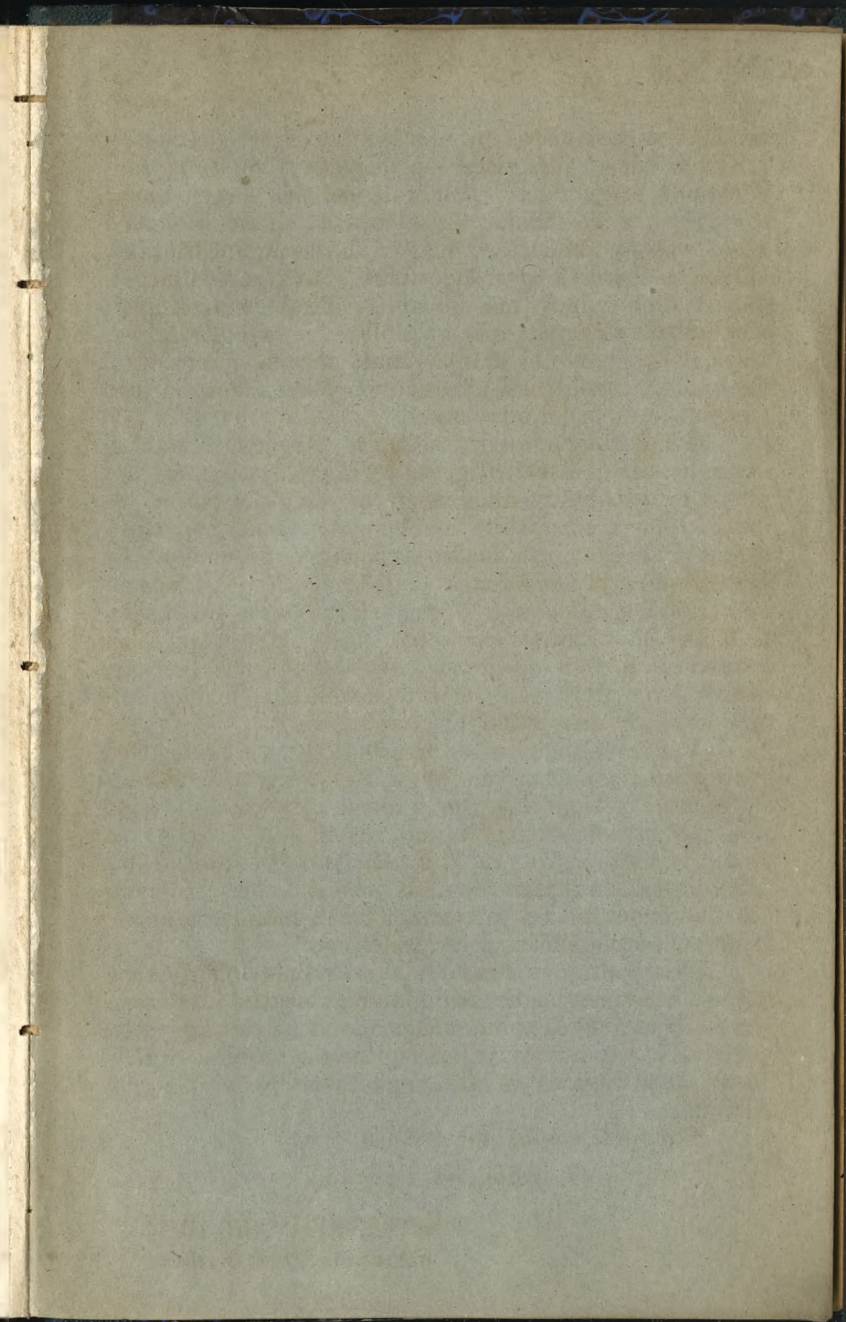
Végre önszemélyemre vonatkozólag szabad legyen reménylenem, önöknél mélyen tisztelt választók feltalálhatni annak elismerését, hogy hűnek találtak mindvégig a megválasztatásomkor vallott elveimhez, és hogy az önöktől nyert, egyesegyedül a haza java előmozdítására kötelezhetett megbízatásomhoz képest, az arra irányult törekvéseknek tisztelt választóim szellemükben támogatását soha szem elől nem tévesztettem.

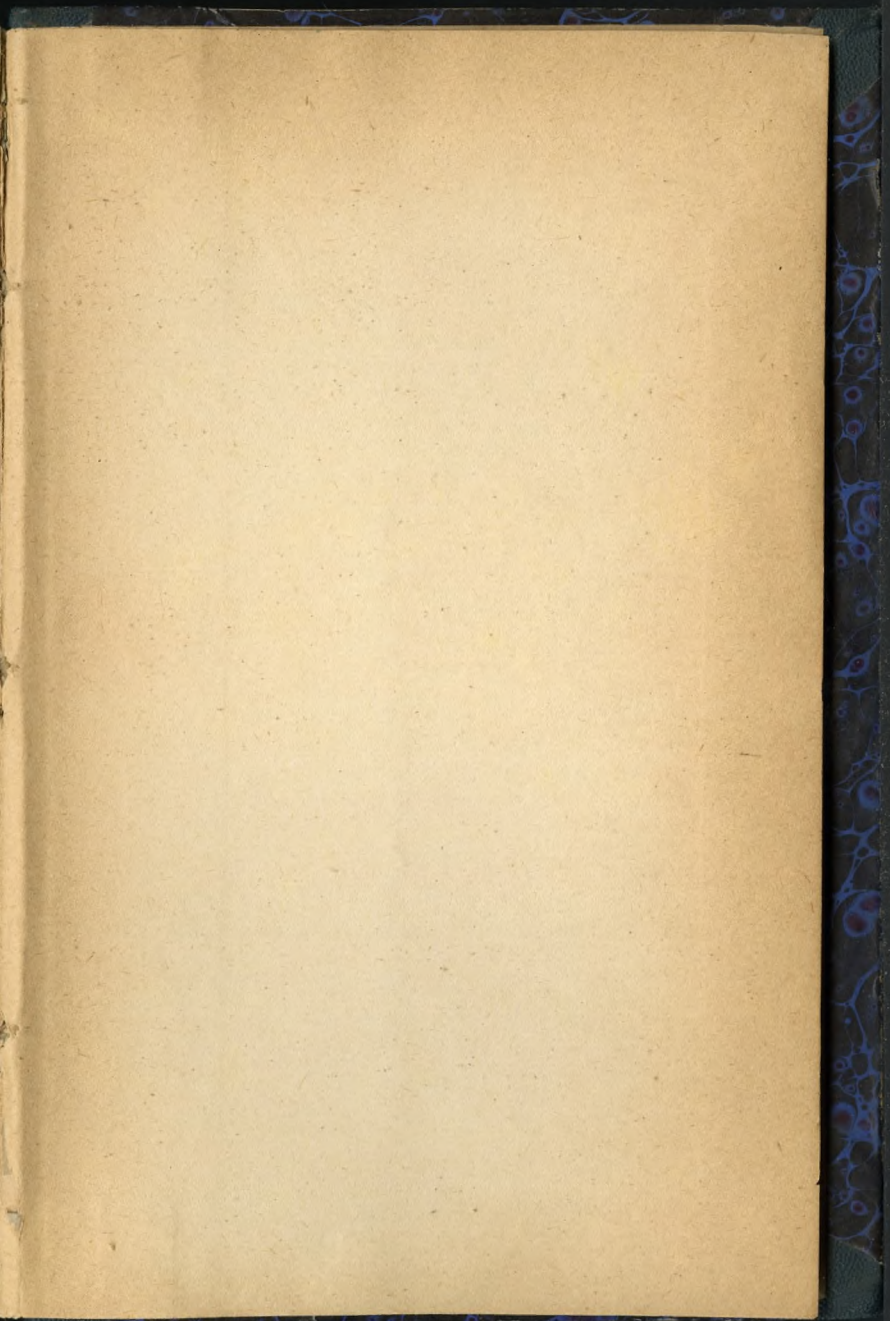
Most pedig berekesztvén jelentésemet, fogadják ezuttal is ismételve legbensőbb hálámat megtiszteltetésemért, bizodalmukért, és ha önöket három évi országgyűlési politikai magamtartásával kielégíthetni szerencsés valék, annak megnyugtató tudata legyen továbbra minden jutalmam.

Budapest, május hóban 1875.

Lekötelezett szolgájuk

Karassai István m. k.
volt országgyűlési képviselő.

2002

2012

